

6. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 262 с.
7. Касьянова К. О русском национальном характере / К. Касьянова. – М. : Академический Проект ; Екатеринбург : Деловая книга, 2003. – 560 с.
8. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
9. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха / В. Я. Пропп. – М. : Лабиринт, 1999. – 288 с.
10. Сахно С. Л. «Свое – чужое» в концептуальных структурах / С. Л. Сахно // Логический анализ языка. Культурные концепты. – М. : Наука, 1991. – С. 95–101.
11. Сергеева Л. А. Проблемы оценочной семантики / Л. А. Сергеева. – М. : Изд-во МГОУ, 2003. – 140 с.
12. Стернин И. А. Коммуникативное поведение в структуре национальной культуры / И. А. Стернин // Этнокультурная специфика языкового сознания / Отв. ред. Н. В. Уфимцева. – М. – 2000. – С. 97–113.
13. Трипольская Т. А. Эмотивно-оценочный дискурс: когнитивный и прагматический аспекты / Т. А. Трипольская. – Новосибирск : Изд-во НГПУ, 1999. – 166 с.
14. Философский энциклопедический словарь / сост. С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичов. – 2-е изд. – М. : Советская энциклопедия, 1989. – 814 с.
15. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб. : Наука, 2000. – 379 с.
16. Kluckhohn C. Values and Value Orientations in the Theory of Action – an Exploration in Definition and Classification // Toward General Theory of Action. Eds : T. Parnsons, E. Shils. – Cambridge, Mass : Harvard University Press, 1951. – P. 388–433.
17. Kluckhohn Fl. Variation in Value Orientations / Fl. Kluckhohn, F. L. Strodbeck. – Evenston ; Elmsford ; N. Y : Row Peterson, and comp., 1961. – Режим доступа : <http://www.ethnopsycology.narod.ru/studv/history/ценностей>
18. Searle J. Speech acts. An essay in philosophy of language / J. Searle. – Cambridge : Cambridge University Press (Mass.), 1976. – 203 p.

УДК 811.111

О. Л. Гармаи,*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь*

СТРУКТУРОВАНІСТЬ ТА СИНХРОНІЗАЦІЯ ВЕРБАЛІЗОВАНОЇ СКЛАДОВОЇ АНГЛОМОВНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Статтю присвячено дослідженню особливостей фрактальної структурованості вербалізованого контенту англomовного інформаційного середовища. Під новим кутом в статті висвітлюється питання про типи концептів. Розглядається роль та принципи дії явища синхронізації у процесах творення нових лінгвоментальних складових знання.

Ключові слова: *концепт, синхронізація, інформаційне середовище.*

STRUCTURING AND SYNCHRONIZATION OF VERBAL CONSTITUENT OF ENGLISH INFORMATION ENVIRONMENT

The article focuses upon the studying the phenomenon of fractal organization of verbal content in English informational environment. The question of types of concepts explicates in the article from the new point of view. The role and principles of action of synchronization phenomena in the process of creating new lingvomental components of knowledge.

Key words: *concept, synchronizing, information environment.*

СТРУКТУРИРОВАННОСТЬ И СИНХРОНИЗАЦИЯ ВЕРБАЛИЗИРОВАННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ АНГЛО- ЯЗЫЧНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЫ

Статья посвящена исследованию особенностей фрактальной структурированности вербаллизованного контента англоязычной информационной среды. Под новым углом в статье освещается вопрос о типах концептов. Рассматривается роль и принципы действия явления синхронизации в процессах создания новых лінгвоментальных составляющих знания.

Ключевые слова: *концепт, синхронизация, информационная среда.*

Як відомо, усі сфери функціонування сучасного суспільства детермінують відповідний розвиток концептосистеми англійської мови. Виникнення нових концептів, що містять у собі інформаційні складові вербального типу, призводить до поповнення вокабуляру англійської мови. Через те конституентний склад морфологічного, лексичного та інших рівнів мовної системи зазнає динамічних змін. У зв'язку з цим інноваційний лінгво-ментальний континуум, до складу якого входять усе нові афіксальні елементи, постає у ході дослідження «нестійкою фракцією», яка, у свою чергу, посідає стійке місце в середовищі концептосистеми сучасної англійської мови. Проте розуміння цієї фракції лише як уособлення «нео-концептуального пластику» є досить вузьким.

Як свідчить закон розвитку складних систем фрактально-синергетичного типу, якою і є концептосистема англійської мови та її лінгво-ментальний простір, кількісні зміни призводять до змін якісного порядку. Це відбувається не тільки завдяки випадкам нетрадиційного утворення лінгво-ментальних інновацій, а й завдяки змінам у структурі вже наявних концептів, встановленню нових, та зміні попередніх взаємозв'язків між структурними одиницями вербоцентричного знання.

Слід зауважити, що ментальний фонд людини складають не тільки такі концепти, які можуть бути відтворені людиною в мові, тобто вербалізовані. Окрім таких концептів, що репрезентують лінгво-ментальне середовище, кожна людина володіє й іншими типами знання. Серед них знання про фізіоментальні можливості (керувати автомобілем, готувати їжу, тощо).

Таким чином в нашій роботі фізіоментальний концепт ідентифікуємо як конституент фізіоментального сектору тріарного антропоцентричного інформаційного середовища як індивідуального внутрішнього світу людини, що не містить вербоцентричної інформації й на ментальному рівні репрезентує фізіоментальні можливості, проте має потенційну можливість бути опосередковано вираженим у вербальній формі.

Серед двох інших типів знання – знання ноуменального та лінгвоментального характеру. Як зазначає В.С. Мокій, на відміну від феноменів (чуттєво осягаємих явищ і об'єктів), ноуменами Платон позначив явища і об'єкти, які можна сприймати тільки розумом (розумоосяжні явища і об'єкти). За допомогою цього терміна вдалось позначити найважливіший об'єкт античної філософії – світ надчуттєвий (розумоосяжний світ) або ноуменальний світ. Ноуменальний світ, на думку античних філософів, передре чуттєво-матеріальному світу (феноменальному світу) [1, с. 2].

Отже, можна зробити висновок про те, що ноуменальний концепт – конституент ноуменального сектору тріарного антропоцентричного інформаційного середовища як індивідуального внутрішнього світу людини, що не містить вербо-

центричної інформації й на ментальному рівні репрезентує «надчуттєві, розумоосяжні» [1, с. 2] складові антропного знання, проте мають потенційну можливість бути опосередковано виражені у вербальній формі.

У свою чергу лінгвоментальні компоненти антропного знання представляють собою лінгвоментальні концепти – ті, що мають потенційну можливість бути безпосередньо виражені у вербальній формі, тобто містять у своїй структурі вербоцентричні, метацентричні та ментоцентричні інформаційні складові.

Викладена вище інформація дає підстави дійти логічного висновку про тріарність антропоцентричного інформаційно-го середовища як індивідуального внутрішнього світу людини. У своїй сукупності він являє собою інформаційне середовище всієї нації, яке традиційно називають концептосистемою.

Проте, в нашому розумінні поняття «концептосистеми» є значно вужчим від поняття «інформаційного середовища», оскільки останнє об'єднує не тільки концепти, а й фреймові структури. Під інформаційним середовищем світу ми розуміємо незнакову, нематеріальну фрактальну структуру, у середовищі якої взаємовкладеність є виявленням геометричного принципу й зумовлюється ідеальними механізмами організації всесвіту.

Зміни взаємозв'язків між складовими концептосистеми зумовлюються процесами перекатегоризації не стільки її безпосередніх конститuentів – концептів, як їх інформаційних складових – кластерів. Такі зміни відбуваються в людській свідомості постійно, навіть в години відпочинку, коли людина відходить від світу реальності і поринає в світ інтерреальності, – тобто в самого себе, як у дзеркало Всесвіту. Це призводить до того, що її концептуальний простір перебуває у процесах постійної синхронізації.

Розглянемо докладніше поняття «синхронізації» та «флуктуації». Синхронізація (від грец. *συνχρόνος* – одночасний) – процес приведення до спільного значення одного або декількох параметрів різних об'єктів. У лінгво-ментальному континуумі (сукупності концептів, що можуть бути відтворені вербально), а отже у концептосистемі, з одного боку, та вокабулярі – з іншого, синхронізація є загальною властивістю і розглядається як прояв «генетично закладеної» здатності людини до вдосконалення. Це виявляється як на рівні її біохімічних, так і когнітивних функцій (які, до речі, не можуть розглядатись окремо).

Отже, під синхронізацією когнітивних структур (у широкому плані), на наш погляд, слід розуміти «діалектичну єдність процесів збалансованості енергії» [2, с. 12] вищого порядку (ментальної енергії). Такі процеси економії орієнтовані на перерозподіл ментальної енергії, що виражається не тільки в акумуляції, а й у подальшій деакумуляції (реалізації) ментальної енергії у процесах пізнання.

Проведення лінгвістичних досліджень в антропоцентричному напрямку зумовлює необхідність уніфікування методологічних засад відповідно до напрямку та мети конкретного наукового дослідження. Оскільки методологія когнітивної лінгвістики має «відкритий» характер і може поповнюватись методологією, запозиченою із інших дисциплін, ми маємо нагоду звернутися до поняття «флуктуації», яким оперує сучасна синергетична теорія, позначаючи ним суттєві випадковості. Відносно об'єкту дослідження, представленого як у ментальному (концептосистема), так і в матеріальному (вокабуляр) вираженні, флуктуації можна трактувати, як: «нехарактерні зв'язки або реалії, що непрогнозовано виникають у мовно-концептуальному середовищі та характеризуються потенційною здатністю до відтворюваності».

Флуктуаційні явища, ніби вторинно, вносять якісно нове розуміння динаміки концептосистеми, оскільки безпосередньо беруть участь у процесах її реорганізації. Внутрішньосистемні флуктуаційні явища представлені новими конститuentами, моделями, зв'язками, механізмами, угрупованнями, абсолютно не знижують показник урівноваженості концептосистеми англійської мови, а лише знаменують перерозподіл складових у межах структури, за рахунок чого відбувається її універсалізація.

Категоризація і концептуалізація – взаємодетерміновані ментальні механізми, що являють собою об'єднану універсальну механістичну модель генерації складових знання і думки та виступають антропоадаптованою проекцією принципів організації Універсуму. Процеси категоризації зумовлюють можливість: – класифікації нової інформації; – структуризації первинних та вторинних концептів; – зберігання інформації у системному форматі; – ментальної і вербальної реалізації певних інформаційних фрагментів. Отже, категоризація виступає у ролі своєрідного системоутворювального чинника і є у певному розумінні «персоналізацією» найвищого ступеня гармонізації складності, тобто субстанціональною основою розвитку всього лінгво-ментального середовища.

Навіть типові фрактальні утворення, які стають взірцем найвищого ступеню гармонізації складності, іноді можуть характеризуватись деякими відхиленнями від «запланованого» порядку відтворюваності. Такі структури в теорії фрактальної геометрії мають назву «нерегулярних фракталів».

На відміну від регулярних фракталів, які є результатом людської уяви й утворені за посередництвом математичної абстракції (такі як: сніжинка Коха, трикутник Серпінського, та ін.), нерегулярні фрактали утворені самою природою, демонструють динамічний безперервний рух, становлення і розвиток. Антропоцентричний ментальний континуум являє собою досить унікальне фрактальне утворення, оскільки відповідає основним принципам як регулярних, так і нерегулярних фракталів. З одного боку він являє собою продукт антропної лінгво-ментальної діяльності, а з іншого – середовищем його функціонування є мозок людини – істоти біологічної, яка є частиною всієї природи і розвивається за фундаментальними законами та алгоритмами природи.

Антропоцентричний ментальний континуум підтримує стійкість своєї структури завдяки процесам синхронізації всіх її складових, утворених за допомогою процесів концептуалізації та категоризації. Процеси синхронізації зумовлюються дією закону збалансованості енергії. Отже, синхронізація як прояв генетично закладеного принципу збалансованості ментальної енергії, є механізмом виявленого філософією загального закону переходу випадковості в закономірність.

Одним із очевидних прикладів переходу випадковості (флуктуації) у закономірність у лінгво-ментальному форматі можуть послугувати процеси функціональної переорієнтації англійських одиниць спілкування (як у випадку лексикалізації морфем). Так, наприклад, дериваційний елемент *-zine* може вживатися і у функції лексичної одиниці:

At the Chicago Zine Fest in February, three floors of the Ludington Building at Columbia College were packed with rows of exhibitors' tables. The event resembled something between a craft fair and a trade show, with zines stacked in messy piles and young artists sitting patiently, waiting for patrons to stop by and ask about their newest product...

(The New York Times, April 18, 2013)

Наразі можна помітити функціонування афіксального елемента – *burger*, в нетиповому лексикалізованому форматі. Він свого часу був виділений із запозиченої лексичної одиниці *hamburger* шляхом хибної морфемізації і продовжує реалізовувати свій високий дериваційний потенціал, утворюючи назви булочних виробів із різноманітною начинкою. До того ж, у цьому випадку більш «флуктуаційним» є сам факт хибного словорозкладання (*ham+burger*), за яким відбулось виділення цього елемента із німецькомовного слова *hamburger*, яке насправді означає (той, що виник у Гамбурзі).

One basic measure of Shake Shack's influence is the spread of places selling good, cheap burgers. In the past few weeks I've tried as many of them as I could, following suggestions from knowledgeable burgerologists like Ed Levine and Josh Ozersky.

(The New York Times, February 21, 2012)

Іноді виникнення нових «нетипових» вербалізованих одиниць знання супроводжується їх концептуалізацією, що у мовному форматі сприймається нами як процес узуалізації оказіональних утворень. При цьому «перехідним етапом» стає їх неологізація (поширення в мережі інформаційного простору, яке можна помітити через їх використання в засобах масової інформації).

Отже, флуктуаційні процеси такої фрактальної структури, як концептосистема англійської мови, можна вважати своєрідним підґрунтям її синхронізації. Крім того, зміни в її середовищі взаємопов'язані з ментальними просторами кожної людини, що підтверджується постійним розширенням словникового запасу носіїв мови за рахунок мовних інновацій. Завдяки флуктуаційним (нетиповим) випадкам у межах концептосистеми реалізується синергетичнодетермінована здатність підтримувати єдиний алгоритм цілісного існування згідно з індивідуальними ритмами всіх складових інтрасистем.

Новий за способом вираження мовний матеріал (як у традиційному, так і той мовний матеріал, що використовується для спілкування у інтерактивній мережі), який між іншим активно залучає до свого середовища графічні засоби передачі інформації, певним чином синхронізує антропні ментальні потенції до подальшого лінгво-ментального відтворення нетипових механізмів утворення або перетворення одиниць англійської мови з метою досягнення ефекту експресивності. Прикладом графічної варіативності традиційного мовного варіанту можуть послугувати інновації *B2B*, *B2C*, *B2B2C*, *C2C*, *C2B2C*, *B2E*, *P2P* тощо. Популярність таких абrevіатур призвела до створення «універсального» неологізму *X2Y* – своєрідної словотвірної моделі для продукування інновацій із загальним значенням «електронний продаж» [4, 2004]. Лексична одиниця може набувати нової форми й при фонетичній літералізації через заміну певної частини або повної форми, що збігається за фонетичними характеристиками вербальної репрезентації певної літери [Гармаш 2011, с. 156]. Особливо слід відзначити графему *X*, яка динамічно набуває дериваційної активності. Вона часто вживається замість сполучення літер *ex* (*X-cessive*, *X-press*, *Xtra*).

Прикладом графічної варіативності нетрадиційного (інтерактивного) мовного варіанту можуть послугувати (*:- (Kiss), *<:- (Santa Claus), 0:- (Angel), 8-O (Astonished), 8-| (Wow!), : (Sad), :) (Smile), O+ (Female), O-> (Male), Q:- (College graduate), {} (No comment), |-D (Big laugh), |-| (Asleep), ~:o (Baby), {} { (Face to face) та ін.) До того ж слід додати, що сам параметр «традиційності» з часом змінюється в залежності від того, які види спілкування для людини стають пріоритетними.

Більшість флуктуаційних випадків утворення лінгво-ментальних одиниць зумовлюють кількісно-якісні зміни на метакогнітивному рівні лінгво-ментального середовища. Це стає можливим завдяки креації інноваційних когнітивних моделей мовного відтворення знання. У зв'язку з таким динамічним поповненням метакогнітивного рівня лінгво-ментального середовища концептосистеми англійської мови відбуваються й зміни когнітивної здатності самих носіїв цієї мови.

На **метакогнітивному рівні** відбуваються як процеси довербальної комбінації смислів, так і процеси вербальної комбінації смислів. Довербальна комбінація смислів відбувається за участю таких складових метакогнітивного рівня, як дериваційні моделі та дериваційні елементи. Вербальна комбінація смислів уможливується наявністю знання про стилістичне, синтаксичне та граматичне оформлення знання, що відбувається в середовищі вербальної комбінації смислів.

Отже, метакогнітивний рівень виступає таким унікальним середовищем, де відбувається як організація складових когнітивного рівня лінгво-ментального середовища, так і організація складових мовного рівня. Цей рівень сприяє оформленню складових когнітивного та мовного рівнів, тобто у своєму середовищі він не тільки зберігає інформацію вищого порядку про аранжування інформаційних складових знання, а й виступає у певному розумінні операційним середовищем, де відбувається базове докогнітивне й довербальне оформлення знання. У цьому ж зв'язку підкреслимо, що метакогнітивний рівень оперує конститuentами виключно механістичного порядку, які у своїй фрактальнодетермінованій організації є фреймовим простором.

На **когнітивному рівні** також можна прослідкувати процеси зберігання, реорганізації та взаємодетермінації таких основних інформаційно-емних одиниць, як концепти та фрейми. Реорганізація концептів відбувається через механізми залучення та вилучення інформантів у їх кластерну структуру. При цьому якісно нова структура (концепт) не утворюється, а лише модифікується вже наявна структура лінгво-ментальної одиниці. До того ж, інформаційні складові в більшості випадків надходять не із середовища інших концептів, як у випадках концептуальної деривації, а з емоційно-чуттєвої сфери та невербалізованих складових концептосистеми.

Лінгвальний рівень також відзначається концентрацією інформації. Але вона репрезентується мовними одиницями, тобто представлена в знаковій формі, яка також з часом зазнає певних змін, чим і підкреслюється взаємодія механізмів зберігання та реорганізації інформації на мовному рівні. До того ж, дослідження цього знакового рівня дозволяє виявити нові підходи до аналізу такої незнакової і нематеріальної структури, як інформаційне середовище світу та його складових концептосистем.

Фрактальне розуміння об'єкту дослідження, з відповідною концентрацією уваги на характеристиці взаємовкладеності, дозволяє проводити дослідження процесів, які відбуваються у ментальному середовищі людини, не обмежуючись лише однією обраною областю дослідження.

Взаємовкладеність ментальних структур в середовищі інформаційної мережі світу репрезентується нами у чотири-вимірному форматі: когнітивний, метакогнітивний та мовний рівні – складові лінгво-ментального середовища; лінгво-ментальне середовище – складова антропоцентричного ментального континууму англійської мови. Концептосистема та фреймовий простір – складові когнітивного рівня лінгво-ментального середовища.

Іще раз підкреслимо, що складові лінгво-ментального простору широко представлені у плані своєї структурованості та взаємозв'язків, а отже, динамічність процесів синхронізації та розвитку слід розуміти у системному форматі. По-перше, синхронізація відбувається на рівні інформаційної мережі світу. Потік нових лінгво-ментальних структур виражається в запозичанні іншомовно-вербалізованих концептів. Проте, ця взаємодія має двобічний характер, оскільки усе більша кількість англійськомовно-вербалізованих концептів запозичуються середовищами інших концептосистем світу.

По-друге, синхронізація відбувається на рівні лінгво-ментальних підсистем, які у структурній лінгвістиці традиційно називаються «мовними підсистемами». При чому їх традиційно сприймають як ті, що «знаходяться на периферії мовної системи», у той час як з лінгвокогнітивної точки зору їх значна частина за своїми функціональними характеристиками цілком може бути визначена такою, що функціонує в центральних ареалах концептосистеми.

Це можна пояснити зростанням актуальності багатьох понять, що виникли в мовах для спеціальних цілей і соціальних діалектах, та наразі активно (хоч і не досить лігитимно) функціонують в ментальному середовищі та відтворюються

вербальними засобами спілкування. Хоча відносно словникового складу англійської мови такі мовні одиниці вважаються «неузуальними».

По-третє, синхронізація відбувається на рівні самих концептуальних структур: – у межах концептосистеми підтримується баланс між функціональними одиницями і тими, потреба в яких вже зникає; – за допомогою категоризації утворюються нові та реорганізуються наявні концепти; – відбувається взаємодія між концептами, які вербально відтворюються одиницями різних або однакових рівнів мовної системи (концептуальна деривація); – відбувається взаємодія між інформаційними складовими концептами (внутрішньоконцептуальна реорганізація інформації); – реалізуються процеси категоріальної організації та реорганізації складових концептосистеми.

Зміни на когнітивному рівні спричиняють відповідні процеси синхронізації метакогнітивного рівня, який оперує специфічним «набором знання про організацію знання та її вербальну відтворюваність». Метакогнітивні моделі утворення комічного ефекту, метафоризації, фразеологізації, граматико-синтагматичної відтворюваності та, нарешті, ментально-адаптовані дериваційні моделі – все це піддається процесам синхронізації інформації.

Окрім процесів синхронізації інформації, можна відзначити і власне її приріст. Стрімке підвищення кількості складових не тільки когнітивного, а й метакогнітивного рівнів концептосистеми англійської мови зумовлює виникнення та подальше встановлення мережі нових взаємозв'язків. Таким чином, інноваційний концептуальний континуум, що на вербальному рівні виражається у процесах власномовної (повної та часткової) деривації, а також у процесах запозичення, потребує вивільнення акумульованої (не витраченої) ментальної енергії з метою синхронізації нових інформаційних складових, уворених завдяки процесам концептуалізації та категоризації.

Викладений нами матеріал свідчить про те, що англійське інформаційне середовище представляє собою складну структуру фрактального типу, що розвивається згідно основних принципів розвитку Універсуму. При чому процеси синхронізації цієї системи є константними й генетичнодетермінованими, що власне й забезпечують невинний розвиток досліджуваної вербалізованої складової англійського інформаційного середовища.

У цьому зв'язку слід відзначити широкі перспективи проведення ґрунтовного наукового аналізу з метою виявлення принципів, що детермінують структурованість системних складових, а також функціональні особливості, що параметризують механізми синхронізації лінгвального, когнітивного та метакогнітивного рівнів лінгво-ментального середовища як складової антропоцентричного ментального континууму певної мови світу.

Література:

1. Мокий В. С. Трансдисциплінарна філософія ноуменального мира [Текст] / В. С. Мокий Русская школа трансдисциплінарності, Інститут трансдисциплінарних технологій, 2011. – 50 с.
2. Гармаш О. Л. Реалізація закону збалансованості енергії у системі словникового складу сучасної англійської мови [Текст] / О. Л. Гармаш // Вісник Сумського держ. ун-ту. Серія: Філологічні науки. – № 11(95) 2006, Том 1. – Суми : СумДУ, 2006. – С. 10–18.
3. Гармаш О. Л. Лінгвосинергетичний аспект розвитку словникового фонду англійської мови: [монографія] / О. Л. Гармаш. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 324 с.
4. McFedries, P. Word spy: the word lover's guide to modern culture. [Text] / Paul McFedries – Broadway Books, 2004 – 432 p.

УДК 811.134.2:81'374

Г. І. Глуцук-Олея,

Херсонський державний університет, м. Херсон

РОЗКРИТТЯ СУТНОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ ТЛУМАЧНИМИ СЛОВНИКАМИ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

У статті зроблено спробу розкрити поняття «заперечення» тлумачними словниками іспанської мови задля уточнення його значення та сфери його функціонування.

Ключові слова: заперечення, лексикографія, тлумачні словники, іспанська мова.

EXPOUSURE OF THE ESSENCE OF NEGATION IN THE SPANISH EXPLANATORY DICTIONARIES

Negation is one of the few truly universal grammatical categories: every language seems to have some grammaticalized means to deny the truth of an ordinary declarative sentence. Yet the expression of this category varies significantly both from language to language and historically within the same language. For the historical linguist, changes in the way that negation is expressed are therefore an ideal testing ground for theories of change, with every language having the potential to provide important data. Core phenomena in language change are amply exemplified in common developments in negation.

Negation provides a wealth of material through which the mechanisms of these core phenomena may be investigated. Typological work, building on the pioneering surveys of Dahl (1979), Dryer (1988), and more recently Miestamo (2005) and van der Auwera (2010), has revealed the diverse range of ways in which negation is expressed in the world's languages. Generative work (Deprez 2000, Giannakidou 2000, 2006, Haegeman 1995, Rowlett 1998, Zanuttini 1997) has attempted to account for the distribution of the various elements found in negative contexts and to derive their semantics. There is also a long tradition of work in truth-conditional semantics on negation (Horn 1989), as well as work from a functionalist perspective (Givon 1978).

So, negation has been the subject of a vast body of scientific literature. In this article we tried to describe the concept «negation» in the Spanish explanatory dictionaries to define more precisely its significance and sphere of its functioning.

Key words: negation, Lexicography, explanatory dictionary, Spanish.

РАСКРЫТИЕ СУЩНОСТИ ОТРИЦАНИЯ ТОЛКОВЫМИ СЛОВАРЯМИ ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА

В статье осуществляется попытка раскрыть понятие «отрицание» толковыми словарями испанского языка для уточнения его значения и сфер его функционирования.

Ключевые слова: отрицание, лексикография, толковые словари, испанский язык.

Серед усіх мовних універсалій заперечення вигідно вирізняється особливим місцем у різних галузях людського знання – філософії, логіці, психології, математиці, мовознавстві. Універсальність заперечення обумовлена прагненням людини до диференціації явищ дійсності та відбиттям цього процесу в мові.

Саме тому **актуальність** дослідження обраної теми пов'язана з загальною спрямованістю сучасного мовознавства на вивчення мовних одиниць різного лінгвістичного статусу, пов'язаних однією функцією вираження заперечного значення, насамперед, в сучасній іспаністиці.